

Een mogelijke onmogelijkheid

De keuze voor nieuwe opera

Opera staat te vaak voor mooie, veilige en risicoloze voorstellingen. De vier nieuwe creaties die in mei in deSingel werden getoond zijn misschien geen meesterwerken, ze halen de opera wel uit zijn zelfgenoegzaamheid, aldus Gunther Sergooris.

'Het is mogelijk dat het onmogelijk is om iets nieuwer en juister te zeggen, maar over al het geschrevene daalt het stof der tijden neer en ik peins daarom dat het goed is als er om de 10 jaar een ander een kruis trekt over al die oude dingen, en de wereld – van vandaag – opnieuw uitspreekt met andere woorden.' Louis Paul Boon schreef *De Kapellekensbaan* met de moed der wanhoop, in het besef dat het waarschijnlijk onmogelijk was 'hemelser dan de navolging-van-christus, sluwder en fijngeestiger dan de reinaert van willem-die-madoc-maakte, tragi-boerser dan de isengrimus van nivardus' te

schrijven, zoals hij het zelf uitdrukte. De meesterwerken uit de traditie kunnen niet gebruikt worden als een excuus om de handen in de schoot te leggen en af te zien van een artistieke confrontatie met de eigen werkelijkheid.

Deze zelfgenoegzaamheid viert in opera-middens hoogtij, ze komt tot uiting in het altijd opnieuw opvoeren van een beperkte reeks werken, het zgn. 'ijzeren repertoire', waarbij klakkeloos van de overtuiging uitgegaan wordt dat de tijd zijn werk gedaan heeft en het kaf van het koren gescheiden heeft, een onaantastbaar canon dat geen verdere

toevoegingen behoeft. De immobiliteit van het repertoire smooit elke verandering in de kiem. Meer dan enige andere kunstvorm was opera lange tijd het bijna exclusieve terrein van allen die ook om maatschappelijke redenen een broertje dood hadden aan al te ingrijpende veranderingen. Vandaar dat het genre gekenmerkt wordt door een 'ewige Wiederkehr des Gleichen'. De constante herhaling is eigen aan de beperkte reeks stukken die overal telkens weer worden opgevoerd. Je vindt dat stereotype ook in het scenisch ageren van de zangers, in de lezingen van de partituur en in de visie van het overgrote deel van de regisseurs. Het is een wereld vol normen en codes, die niet ongestraft overtreden worden. Ze zijn de producten van een met valse piëteit benaderde traditie die een eigen leven zijn gaan leiden.

Het publiek voelt zich goed in dat omzichtig omgaan met overgeleverde waarden en waarheden, waarin het zich koestert als erfgenaam en verdediger van een luisterrijke wereld die niets met de artistieke en maatschappelijke realiteit meer te maken heeft. Dat maakt het hele fenomeen in onze tijd juist zo aantrekkelijk: de indruk deel te hebben aan een luxueus en exclusief gebeuren dat zich dan ook nog vaak afspeelt in een vaak zorgvuldige gerestaureerde omgeving die het geheel nog meer gewicht en prestige verleent. Maar zoals vele van deze indrukwekkend ogende 19de eeuwse bonbonnières, steengeworden getuigen van een ideologie die het overgrote deel van de bevol-

Red Rubber /
Images